

Institut za sociološka istraživanja
Filozofskog fakulteta u Beogradu

Silvano Bolčić
Marina Blagojević
Mladen Lazić
Sreten Vujović
Anđelka Milić
Smiljka Tomanović-Mihajlović

**DRUŠTVENE PROMENE I
SVAKODNEVNI ŽIVOT:
SRBIJA POČETKOM DEVEDESETIH**

Priredio Silvano Bolčić

Beograd 1995.

SADRŽAJ

UVODNA NAPOMENA (Silvano Bolčić).....	5-11
"POST-SOCIJALISTIČKA TRANZICIJA": KONTEKST PROMENA DRUŠTVA SRBIJE POČETKOM DEVEDESETH (Silvano Bolčić)	13-30
O SUŠTINI ILI DRUŠTVENO-SISTEMSKOM SMISLU	
POST - SOCIJALISTIČKE TRANZICIJE	14
POČETNI DOMAŠAJI "POST - SOCIJALISTIČKE" TRANZICIJE	21
KAKVA JE SUTRAŠNJICA NA POMOLU?	25
DEMOGRAFSKA SLIKA SRBIJE 90-TIH: DIHOTOMIJA I STAGNACIJA (Marina Blagojević).....	31-55
UVOD.....	31
BROJ I PORAST STANOVNIKA.....	32
PROSTORNA DISTRIBUCIJA STANOVNIŠTVA.....	34
NATALITET I FERTILITET	35
MORTALITET	40
MIGRACIJE	43
STAROSNO-POLNA STRUKTURA.....	44
DOMAĆINSTVO, BRAK I PORODICA.....	45
ETNIČKA STRUKTURA I STRUKTURA PO VEROISPOVESTI.....	47
STRUKTURA PO PISMENOSTI I OBRAZOVNA STRUKTURA.....	49
EKONOMSKE STRUKTURE	50
ZAKLJUČAK	54
OSOBNOSTI GLOBALNE DRUŠTVENE TRANSFORMACIJE SRBIJE (Mladen Lazić)	57-77
POLAZNA OSNOVA PROMENA.....	57
AKTUELNI PROCESI DRUŠTVENE TRANSFORMACIJE	61
EMPIRIJSKI NALAZI O PROMENAMA U STRUKTURI JUGOSLOVENSKOG DRUŠTVA.....	64
PROMENE MATERIJALNOG POLOŽAJA DRUŠTVENIH GRUPA	64
MATERIJALNI POLOŽAJ EKONOMSKE ELITE	68
VREDNOSNE ORIJENTACIJE DRUŠTVENIH GRUPA.....	69
KUDA IDE JUGOSLOVENSKO DRUŠTVO?	71

IZMENJENA SFERA RADA (Silvano Bolčić).....	79–108
OSOBNOSTI SFERE RADA I OSNOVNI TREND PROMENA U PRVIM GODINAMA "TRANZICIJE"	80
STRUKTURNE PROMENE U SFERI RADA	83
BUJANJE "SIVE EKONOMIJE I "RADA NA CRNO"	86
DRUŠTVENE OSOBINE ZAPOSLENIH U "DRUŠTVENIM" I PRIVATNIM FIRMAMA.....	90
O PROMENI KVALITETA "LJUDSKOG KAPITALA" I "ODLIVU KADROVA"	94
O POSLEDICAMA I RAZLOZIMA ISELJAVANJA.....	98
ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA	104
URBANA SVAKODNEVICA DEVEDESETIH GODINA (Sreten Vujović) ...	109–134
UVOD.....	109
DEFORMISANA URBANIZACIJA	112
KOMUNALNO–STAMBENE PROMENE I DILEME 90–TIH.....	115
(DIS)FUNKCIONALNOST GRADSKIH FUNKCIJA	120
URBANA KULTURA (STANJE DUHA, MENTALITET, JAVNOST).....	126
"PRELAZNIŠTVO" I PALANAČKI DUH.....	128
JEDAN PRIMER NEGATIVNIH ETNIČKIH STEREOTIPA O GRADU.....	130
UMESTO ZAKLJUČKA.....	132
SVAKODNEVNI ŽIVOT PORODICA U VRTLOGU DRUŠTVENOG RASULA: Srbija, 1991–1995. godine (Anđelka Milić)	135–180
OSNOVE SOCIOLOŠKOG IZUČAVANJA PORODIČNE SVAKODNEVICE.....	135
DRUŠTVENI OKVIR I PROBLEMSKO DEFINISANJE ISTRAŽIVANJA.....	135
METODSKE PRELIMINARIJE UZ ISTRAŽIVANJE SVAKODNEVNOG ŽIVOTA.....	142
SVAKODNEVNI ŽIVOT I SOCIJALISTIČKO DRUŠTVO U ISTORIJSKO– KOMPARATIVNOJ PERSPEKTIVI.....	147
INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA I UZORKOVANJA	154
OSNOVNE KARAKTERISTIKE ISPITIVANIH UZORAKA I NJIHOVA REPREZENTATIVNOST	155
PORODIČNA SVAKODNEVICA DEVEDESETIH – ISTRAŽIVAČKI NALAZI.....	160
PORODICE POD STRESOM.....	160
BILANSI PORODIČNIH DOBITNIKA–GUBITNIKA	164
VARIJACIJE U PORODIČNIM BILANSIMA PREMA SOCIJALNOM POLOŽAJU ISPITANIKA I NJEGOVE PORODICE	174
ZAVRŠNE NAPOMENE	178
SVAKODNEVICA IZ ŽENSKE PERSPEKTIVE: SAMOŽRTVOVANJE I BEG U PRIVATNOST (Marina Blagojević).....	181–209
UVOD – SVAKODNEVICA U KLJUČU RODA.....	181
SVAKODNEVICA I OKRUŽENJE (ILI, U KAKVOM DRUŠTVU ŽIVE ŽENE SRBIJE ?).....	185
ŽENE SRBIJE – STATISTIČKA SLIKA.....	187
ŽENSKA SVAKODNEVICA – REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	196

PROMENE U PORODICI I INDIVIDUALNOM POLOŽAJU	196
RODITELJSTVO	200
DOMAĆI RAD.....	203
KARIJERA, PORODICA I KONFLIKT ULOGA	204
OPTIMIZAM KAO BEG OD REALNOSTI	206
ZAKLJUČAK: PRIVATNOST KAO ŽENSKA STRATEGIJA.....	206
SVAKODNEVNICA DECE U	
DRUŠTVU U TRANZICIJI (Smiljka Tomanović–Mihajlović).....	211–227
UVOD.....	211
ŠTA SE DEŠAVA?.....	213
ŠTA SE RADI?	223
ZAKLJUČAK	225
SOCIAL CHANGES AND EVERYDAY LIFE:	
SERBIA IN THE EARLY '90S (Summary).....	229–260
"POST-SOCIALIST TRANSITION"– A CONTEXT OF SOCIAL CHANGES IN SERBIA IN THE EARLY NINETIES	231
DEMOGRAPHIC PICTURE OF SERBIA IN THE '90S: DICHOTOMY AND STAGNATION.....	235
SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE GLOBAL SOCIAL TRANSFORMATION OF SERBIA.....	239
TRANSFORMED SPHERE OF WORK	243
EVERYDAY URBAN LIFE IN THE '90S.....	247
EVERYDAY FAMILY LIFE IN THE MAELSTROM OF SOCIAL DISINTEGRATION	251
EVERYDAY LIFE FROM WOMEN'S PERSPECTIVE: SELFSACRIFICE AND ESCAPE TO PRIVACY.....	255
EVERYDAY LIFE OF CHILDREN IN A SOCIETY IN TRANSITION.....	259